

Strijdbaar Uniper heeft weinig politieke vrienden

Natuurlijk heeft Hans Schoenmakers een mening over de dreigende sluiting van kolencentrales. Hij is directeur van Uniper Benelux. Dat bedrijf hééft een kolencentrale. En die moet, zoals het er nu naar uitziet, over ruim tien jaar dicht. Hij vindt dat een onverstandig besluit. 'Maar alleen protesteren in de politiek, dat gaat toch niet helpen.' De centrale van Uniper is splinternieuw en kan zo'n veertig jaar mee. Hij staat op de Maasvlakte.

Met zijn kolencentrale heeft Uniper nog maar weinig politieke vrienden

Carel Grol
Rotterdam

De kolencentrale vlak bij Rotterdam is nog maar een paar jaar open, maar moet weer snel dicht. Directeur Hans Schoenmakers van eigenaar Uniper is strijdbaar en vindt sluiting 'niet slim'. Maar hij heeft nauwelijks alternatieven.

Natuurlijk heeft Hans Schoenmakers een mening over de dreigende sluiting van kolencentrales. Hij is directeur van Uniper Benelux. Dat bedrijf heeft een kolencentrale. En die moet, zoals het er nu naar uitziet, over ruim tien jaar dicht. Hij vindt dat een onverstandig besluit. 'Maar alleen protesteren in de politiek, dat gaat toch niet helpen.'

De centrale van Uniper is splinternieuw en kan zo'n veertig jaar mee. Zij staat op de Maasvlakte, zo'n drie kwartier rijden van het Nederlandse hoofdkantoor, een pand zonder opsmuk uit de jaren tachtig aan de rand van Rotterdam. De Uniper-centrale behoort tot de nieuwste van Europa en de schoonste in haar soort. Het rendement is 46%: dat is hoog.

Bouwkosten: €1,6 mrd. Het is nooit een gelukkige investering geweest. De centrale kwam er mede op voorspraak van toenmalig minister Laurens Jan Brinkhorst, die in 2005 aandrang op de bouw van nieuwe kolencentrales. Bij de opening in 2016 was het politieke gesternte volledig gekanteld. Steenkolen werd geassocieerd met vies, met vervuiling en vooral met het broeikasgas CO₂. Terwijl Nederland de uitstoot van dat broeikasgas moet terugdringen.

Schoenmakers' standpunt is al jaren: 'Sluiting is niet slim.' Want als Nederland zijn kolencentrales sluit, en Duitsland is ook bezig met zijn 'Kohleausstieg', waar krijgt Nederland dan zijn stroom vandaan? 'Uit Polen? Daar zijn de kolencentrales nog veel vervuiler. Dan krijg je de Europese CO₂-uitstoot niet omlaag.'

Meer gas? Dat is duurder, zegt Schoenmakers. Nederland is juist bezig de eigen winning in Groningen af te bouwen. Dus zal er meer gas geïmporteerd moeten worden uit Rusland. 'En de vraag is of je als land afhankelijk wilt zijn van Poetin.'

Uiteraard heeft hij met zijn team nagedacht over alternatieven voor de centrale. Op dit moment is 2030 de einddatum, maar mogelijk moet die al eerder dicht. In de Tweede Kamer pleitte GroenLinks in januari nog voor de directe sluiting van kolencentrales. Het Urgenda-vonnis ligt er: de uitstoot van broeikasgassen moet eind 2020 met minstens 25% zijn teruggebracht ten opzichte van het peiljaar 1990. De sluiting van kolencentrales is een makkelijke stap om dat te halen. En uiteindelijk is sluiting een politieke keuze.

De conclusie van Uniper: volledige ombouw naar een andere brandstof is, op dit moment, niet zomaar mogelijk. Niet technisch, niet financieel, en niet met steun vanuit de samenleving. 'Biomassa is duur en controversieel', zegt Schoenmakers.

Biomassa is de bijstook van houtpellets, die nu nog wordt gesubsidieerd. Daar is veel ophef over: zowel over de subsidie als over het feit dat de geperste houtkorrels per schip uit Noord-Amerika komen en hier worden opgestookt. Dus biomassa, zo vindt de Uniper-directeur,

'daar kun je niet op gokken'.

Waterstof is een andere zogenoemde energiedrager van de toekomst. Overschotten van windenergie kunnen worden omgezet in dit gas. Alleen: die techniek zit nog in de pioniersfase, en voorlopig is er ook nog geen teveel aan windenergie. 'Een centrale van 1100 megawatt ombouwen tot een waterstofcentrale, dat zal niet lukken voor 2030.'

Zoiets vergt bovendien honderden miljoenen euro's aan investeringen. En het is zeer twijfelachtig of Uniper nog eens heel veel geld wil steken in een centrale die toch al een enorme financiële aderlating dreigt te worden.

Een ander alternatief is het opslaan van CO₂ die bij de kolenvbranding vrijkomt. CCS, oftewel 'carbon capture and storage'. Uniper was jarenlang betrokken bij een project om CO₂ op te slaan in een leeg gasveld voor de kust van Rotterdam. Uiteindelijk kon dat project niet worden rond gerekend. En in de plannen van het huidige kabinet kan CCS niet meer worden ingezet bij kolencentrales die worden gebruikt voor elektriciteitsproductie.

Zoals ook de restwarmte van de Uniper-centrale niet gebruikt mag worden in het Rotterdamse warmtenet. 'We lij-

ken persona non grata, omdat we een kolencentrale hebben. Uniper is de belangrijkste producent van warmte in de provincie Zuid-Holland, maar we worden niet betrokken bij het project van de warmterotonde.' Dus pompt het bedrijf zijn warmte de zee in. 'De warmterotonde gebruikt uitsluitend industriële restwarmte', zegt Schoenmakers. 'Dat is veel duurder.'

Maar hij beseft ook: Uniper — een bedrijf waarvoor hij al dertig jaar werkt — bij verschillende rechtsvoorgangers, zit in het verdomhoekje.

Zijn hoop is dat het politieke besef nog gaat schuiven. 'Ik denk dat mensen er tussen 2020 en 2030 achter zullen komen dat het niet zo slim is de centrales te sluiten. Maar als de centrale toch dicht moet, hoop ik dat er geen sloophamer komt.' En hij hoopt op een doorbraak. De opkomst van een alternatieve brand-

stof, zodat de centrale na 2030 wel open kan blijven.

Want uiteindelijk gaat het om leveringszekerheid, zegt Schoenmakers. 'Op zijn minst is het onzeker, of de stroom geleverd wordt wanneer de centrales uitgaan. Ik vind het een gok die we niet moeten nemen. Wind en zon zijn onvolledig, zeker omdat de vraag naar elektriciteit alleen maar zal toenemen. Het is simpel: we willen meer consumeren, maar minder produceren. Dat kan niet.'

Zeker is wel dat Uniper compensatie verlangt, als de centrale in 2030 toch dicht moet. Schoenmakers' ervaring: de politiek wil van alles, maar wil er liever niet voor betalen. 'Je gaat bij voorkeur niet procederen. Een rechtszaak duurt lang, kost veel geld en de uitkomst is altijd onzeker', zegt Schoenmakers. 'Maar we kunnen dat ook niet uitsluiten.'

Voorlopig draait de centrale nog gewoon. Schoenmakers zegt strijdbaar te zijn. Uniper probeert de politiek nog op andere gedachten te brengen. Hij moet, in zijn eigen woorden 'vooral vooruit denken'. Dus is hij wel eens in Den Haag, waar hij spreekt met Kamerleden. Of de boodschap van Uniper aanslaat? Hij weet het niet. 'Politiek zijn er weinig vrienden voor kolencentrales.'

Schoenmakers hoopt dat het politiek besef nog gaat schuiven: 'Als er maar geen sloophamer komt'

Unipers kolencentrale op de Maasvlakte ging in 2016 open en kostte €1,6 mrd.

FOTO: PETER HILZ/HH